

До спеціалізованої вченої ради
Д 11.170.02 в Інституті економіко-правових досліджень
НАН України за адресою:
01032, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 60.

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертацію
Захарченка Андрія Миколайовича на тему
«Управління об'єктами державної власності (господарсько-правові
аспекти)», подану на здобуття наукового ступеня доктора
юридичних наук за спеціальністю 12.00.04 – господарське право,
господарсько-процесуальне право

Актуальність теми дослідження обумовлена низкою обставин. Актуальність теми дисертації А.М. Захарченка не викликає сумнівів. Це пов'язано із тим, що усі 25 років незалежності України характеризуються недостатньою ефективністю використання державної власності, коли не повною мірою задовольняються суспільні потреби щодо збереження та примноження цієї власності, прибутковість державних підприємств стала скоріше винятком, аніж правилом. Також неповною мірою використовуються комерційні чинники обігу державного майна, здатні сприяти наповненню бюджетів усіх рівнів та заохочувати підприємницьку діяльність у галузях, де зберігається державна власність на стратегічні об'єкти ринкової інфраструктури, культурної спадщини, земельного багатства та природного розмаїття нашої вітчизни. Наряду із цим аналіз сьогодення і перспектив використання державної власності в Україні свідчить про те, що притаманні нашій державі підходи, форми, методи і механізми правового регулювання відносин щодо управління державною власністю не лише не створюють умови для підвищення ефективності використання цього майна, але й провокують широкі пропозиції щодо приватизації навіть там, де подібне роздержавлення суперечить зарубіжному досвіду та здоровому глузду. Також звертає на себе увагу розбіжність між регулюванням форм використання державної власності та формами, прийнятими у приватно-господарських відносинах, що не дозволяє повною мірою інтегрувати об'єкти державної власності у звичайні господарські механізми, утворює можливості для корупції та тінізації господарських операцій із державним майном.

За такої ситуації неабиякої актуальності набувають питання, що стосуються побудови нових механізмів регулювання відносин щодо формування сучасної моделі управління державним майном, адаптованого до потреб ринкових відносин, накопиченої практики господарювання, а не лише пристосованого до управлінських потреб державних органів. При цьому вказане осучаснення вимагає відповідного практичного досвіду України, та

специфіки її правової системи; відповідних стандартів і досвіду ЄС та інших іноземних держав; комплексного дослідження та термінового і ефективного вирішення конкретних проблем в даній сфері.

На жаль, ґрунтовні розробки правової проблематики управління державною власністю в Україні майже відсутні, а з позиції господарсько-правового підходу вони досліджувалися у поодиноких роботах, серед яких виділяються хіба що науково-дослідні роботи ІЕПД НАН України та окремі дисертації, зокрема, С.М. Грудницької (правосуб'єктність держпідприємств) Г.М. Пенчевої (комерційне використання держмайна). Низка робіт були присвячені правовим аспектам управління комунальним майном, зокрема виділяються роботи Р.А. Джабраїлова (господарська правосуб'єктність міста). Відомі роботи Анатолія Васильовича Венедіктова сьогодні слугують лише далеким взірцем ефективного, пристосованого до поточних потреб господарювання наукового дослідження проблем правового режиму майна державних підприємств.

Такий стан утворює в правовій науці значну прогалину стосовно вихідних характеристик правовідносин щодо управління державним майном у сфері господарювання та перспектив вдосконалення правових положень у цій сфері, послабшує науково-обґрунтовані підстави проведення реформ, у тому числі щодо приватизації, націоналізації та інших правочинів щодо об'єктів державної власності. Усунення цієї прогалини на рівні докторської дисертації є довгоочікуваною подією.

Наукова новизна, оцінка обґрунтованості наукових положень дисертації та їх достовірності. Новизна наукових положень дисертаційного дослідження А.М. Захарченка полягає в тому, що це перше, виокремлене багатоаспектне дослідження проблем системного правового регулювання відносин щодо управління державним майном в Україні.

А.М. Захарченко по суті представив оригінальну концепцію порядку управління державним майном, яка ґрунтується на сучасному реальному погляді на господарську діяльність та господарські відносини як економіко-правової дійсності із усіма проблемами глобалізаційного, внутрішньополітичного, корупційного та іншого змісту в умовах одночасного реформування багатьох сфер суспільного життя. Представлення державного майна як об'єкту господарської компетенції багатьох органів та організацій чітко доводить об'єктивну потребу не лише у комплексному та системному врегулюванні й дослідженні господарських відносин у цій сфері, але й галузеву своєрідність та цінність господарського права для такого врегулювання (досліджень).

Автор вивів на новий методологічний рівень дискусію щодо правового регулювання відносин щодо управління державним майном, поставив та вирішив низку нових доктринальних питань, без яких сучасна концепція господарського права була б збіднілою та позбавленою методологічних засад. Робота охоплює найважливіші проблемні питання системного господарсько-правового регулювання управління державним

майном, має безпосередній вихід на економічні проблеми з погляду встановлення зв'язку між економічними та юридичними категоріями, державним регулюванням економіки та сукупністю договірних відносин у тому числі щодо використання державної власності, потребами збереження й примноження державної власності та необхідністю розвитку останньої в економічному сенсі, визначає реальну суперечність між досягнутим рівнем правового забезпечення сфери функціонування державних органів управління та потребами економічного розвитку України.

Серед найбільш вагомих елементів наукової новизни можна відмітити, зокрема:

- запропоновано співвідношення понять «управління об'єктами державної власності» та «управління діяльністю суб'єктів господарювання державного сектору економіки» як таких, що перетинаються між собою: перше з названих понять охоплює друге в тій частині, що стосується здійснення права державної власності та засновницьких (корпоративних) прав держави у відносинах суб'єктів управління об'єктами державної власності із зазначеними суб'єктами господарювання (с. 34-35, 256-257 дисертації);

- розмежування таких напрямів управління об'єктами державної власності, як приватизація об'єктів державної власності за участю суб'єктів господарювання, з одного боку, та продаж об'єктів державної власності суб'єктам господарювання іншими способами, з іншого (с. 35, 331-369);

- аргументовано встановлення такої умови передачі цілісних майнових комплексів державних підприємств (їх структурних підрозділів) в оренду, як взяття орендарями інвестиційних зобов'язань, виконання яких має наслідком досягнення позитивних економічних і соціальних результатів, що не можуть бути досягнуті у разі продовження використання майнових комплексів самими державними підприємствами (с. 384, 398 тощо).

По суті у цьому разі відбувається інвестицизація господарських відносин у господарському комплексі, коли сфера управління державним майном у тому числі на рівні оренди державного майна, орієнтується на нові капіталовкладення як реалістичної програми розвитку відповідного господарювання із державним майном. Тут показник інвестицій – незалежно від напряму управління державним майном стає дійсно вагомим показником успішності управлінської діяльності та ефективності державного менеджменту загалом. Адже у неефективні бізнесові проекти інвестиції йти не будуть. А тому чинник інвестиційності має знайти відображення у конкретному господарському законодавстві щодо управління державним майном;

- вирішення проблем розмежування компетенції наглядових рад державних унітарних підприємств та суб'єктів, у сфері управління яких ці підприємства перебувають (с. 36, 243, 259 тощо);

- доведення до рівня конкретизації пропозицій щодо участі суб'єктів управління у діяльності господарських організацій, створених на основі об'єктів державної власності, в частині, зокрема, погодження суб'єктами

управління окремих господарських операцій, що вчиняються державними господарськими організаціями (с. 36);

- забезпечення створення (модернізації) та використання об'єктів державної власності на засадах державно-приватного партнерства шляхом активізації такого партнерства за рахунок встановлення правила про рівний розподіл між державою і приватними партнерами фінансових витрат, пов'язаних з проведенням підготовчих заходів, що передують укладенню договорів ДПП (с. 37, 330, 399 тощо).

Такі пропозиції у цілому відповідають загальній господарсько-правовій методології щодо пошуку балансу приватних та публічних інтересів. На сьогодні такий баланс значною мірою втрачений у багатьох сферах, серед яких відзначається не лише ДПП, але й сфера використання земель державної та комунальної власності, коли по суті держава перекладає на суб'єктів господарювання витрати щодо підготовки відповідної документації, хоча зиск від подібної формалізації отримає саме держава. Ганебні приклади перекалення на державу витрат з примусового виконання зобов'язань стосовно державних та комунальних організацій у силу рішень ЄСПЛ, що, як засвідчують розслідування НАБУ щодо чиновників Мінюсту, має значну корупційну складову. А тому із метою усунення відповідних ризиків та збалансування інтересів держави та приватних партнерів варто у державній економічній політиці реалізувати підходи, запропоновані А.М. Захарченком;

- обґрунтування потреб запровадження у приватизаційне законодавство такого принципу, як забезпечення вищої ефективності використання об'єктів державної власності після їх приватизації порівняно з використанням цих об'єктів у доприватизаційний період (с. 37, 239, 333 тощо).

Подібні обґрунтування дозволяють не лише компактизувати законодавство, позаяк вироблення принципів господарського права створює передумови для подолання прогалин у процесі правозастосування, а значить – формує підстави для відмови від зайвої деталізації правових положень у сфері господарювання, у тому числі у процесі приватизації, націоналізації тощо. Це дозволяє також довести до рівня практичного застосування не лише у правотворчій діяльності, але й під час укладання господарських правочинів щодо приватизації основних засад державної регуляторної політики, серед яких відзначається прогноз ефективності актів та інших управлінських дій у сфері господарювання. На жаль, сьогодні приватизація сприймається як панацея від економічної стагнації сама по собі. Хоча давно вже в Україні межа обсягу державної присутності в економіці зменшена до рівня, коли порушуються засади державної безпеки, усуваються елементи конкурентного середовища купівлею підприємств конкурентами та зростає напруженість у соціальній сфері за рахунок зупинки приватизованих підприємств та іншої непередбачуваної політики покупців державного майна;

- обґрунтування напрямів вдосконалення законодавства про приватизацію державного майна у частині визначення на рівні державної програми приватизації критеріїв відбору об'єктів державної власності, які

підлягають приватизації у найближчій і середньостроковій перспективі, а також об'єктів, приватизація яких супроводжується встановленням кваліфікаційних вимог до потенційних покупців (с. 37, 386, 400 тощо).

Останні роки приватизаційні процеси по суті позбавилися програмно-планового чинника, що проявляється не лише у застарілості Державної програми приватизації, але й відсутності дієвого механізму уведення поведінки державних органів приватизації у планові рамки, здатні орієнтувати інвесторів й суб'єктів господарювання щодо приватизаційної частини державної економічної політики. Засадничі критерії відбору відповідних об'єктів, дійсно, мають слугувати першорядною підставою для повернення до програмно-планової роботи у цій сфері;

- положення щодо забезпечення збереження об'єктів державної власності, які не увійшли до статутних капіталів і перебувають на балансі господарських товариств, створених у процесі приватизації і корпоратизації, шляхом обґрунтування потреб конкретизації прав і обов'язків господарських товариств-балансоутримувачів; укладання договорів безоплатного користування, договорів оплатного зберігання зазначених об'єктів замість договорів безоплатного зберігання (с. 38, 374-380 тощо).

Правозастосування у цій сфері чітко довело, що організація управлінських відносин у сфері використання державної власності потребує урізноманітнення договірних форм передачі об'єктів цієї власності у приватні руки. Подекуди, у тому числі у контексті наявності великої кількості нормативно-правових заборон, ці форми не можна втиснути в оренду, спільну діяльність, довірчого управління тощо. Постає – і це дуже продуктивно досліджено у роботі – питання належної договірної форми організації відповідних зв'язків на засадах балансоутримання у безоплатному контексті. Важливість нормативно-правового упорядкування цього користування має характер детінізації відносин щодо балансоутримання, безоплатного користування, а також дозволяє на науково-обґрунтованих засадах вирішити питання критеріїв трансформації договірних відносин в оплатну форму.

- визначення поняття «суб'єкт господарювання державного сектору економіки» з уточненням, що це господарська організація, на діяльність якої держава має можливість безпосередньо або опосередковано здійснювати вирішальний вплив (контроль над прийняттям рішень, які належать до компетенції органів управління цієї господарської організації), що ґрунтується на наявності у держави права власності на майно такої організації або відповідного обсягу корпоративних прав (с. 38, 85-90 тощо).

Вдалість подібного визначення стає зрозумілою з огляду на реформування акціонерного законодавства України та потреби вироблення уніфікованих підходів до кваліфікації залежності одних суб'єктів економічних відносин від інших, коли економічна суть залежності виводиться на правовий рівень.

Робота містить й інші позитивні напрацювання, серед яких можна відмітити, наприклад, пропозиції щодо оптимізації складу об'єктів державної власності у сфері господарювання шляхом: 1) закріплення взаємоузгоджених переліків об'єктів виключної державної власності (як однієї із груп об'єктів, що не підлягають приватизації) та видів господарської діяльності, здійснення яких дозволяється лише державним підприємствам, установам, організаціям; 2) визначення галузей (підгалузей) економіки, у яких є доцільним створення нових і функціонування існуючих державних підприємств і господарських товариств за участю держави, щодо майна (акцій, часток у статутних капіталах) яких немає заборони на приватизацію (с. 39).

У цьому контексті важливо не лише нарешті інкорпорувати положення єдино чинної ст. 4 Закону України «Про підприємництво» у Господарський кодекс України, але й, по суті, подолати хаотичне сприйняття державного сектору економіки як другорядного та марного, сформулювати засадничі принципи функціонування державних підприємств та їх ролі в ринковій економіці.

Серед змістовних висновків роботи не можна не звернути увагу на корисність науково-обґрунтованого підходу автора щодо змісту та підстав корпоратизації із виробленням таких її критеріїв, як подальша приватизація частини акцій відповідних акціонерних товариств для залучення інвестицій недержавних учасників, передача акцій відповідних державних акціонерних товариств до статутного капіталу ДКХК чи її корпоративних підприємств (с. 39).

На жаль, сьогodнішні підходи до приватизації ігнорують потреби реального сприйняття користі від інституційної трансформації унітарного підприємства в корпоративне, не враховують ризики подібного перетворення, зокрема послаблення управлінського зв'язку підприємства із відповідним державним органом, уповноваженим управляти державним майном, ліквідує, по суті, державну власність, перетворюючи її на корпоративні права із наділенням підприємств правом приватної власності, позаяк акціонерне товариство наділяється правом власності на основні засоби на відміну від режиму господарського відання унітарних державних підприємств.

Не можна не відмітити послідовність автора у відстоюванні антикорупційних засад відносин щодо управління державним майном. Зокрема, можна відмітити думку про те, що «для послідовної реалізації завдань з адаптації державних підприємств до ринкових умов господарювання та залучення до роботи у державному секторі економіки висококваліфікованих спеціалістів з належним рівнем оплати їх праці проведення конкурсного відбору керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки доцільно передбачити як загальне правило, що стимулюватиме раніше призначених керівників до більш ефективного здійснення своїх прав і обов'язків» (с. 260).

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що:

- дисертантом здійснено важливий крок в обґрунтуванні концептуальних засад щодо осучаснення управлінських відносин у сфері державного господарювання, що є суттєвими для подальших наукових досліджень теоретичних аспектів вчення про роль держави у ринковій економіці як одного з важливих напрямів господарсько-правової науки;

- реалізація сформульованих дисертантом науково обґрунтованих пропозицій щодо організації і здійснення управління державним майном дозволить вдосконалити нормативно-правове регулювання проведення управлінських заходів органами державної влади (конкретні пропозиції щодо цього сформульовані на с. 79, 87, 95, 200, 384, 408, 409, 422 та інших положеннях дисертації);

- значна частина положень дисертаційного дослідження може бути використана у науково-дослідній та законотворчій роботі, а також у навчально-педагогічній роботі при розробці відповідних розділів підручників та навчальних посібників з господарського права, при підготовці лекцій для студентів юридичних вищих навчальних закладів, у навчально-методичній роботі, при підготовці науково-практичних коментарів, при проведенні заходів по підвищенню кваліфікації практичних працівників.

Практична значимість результатів дослідження визначається пропозиціями щодо вдосконалення господарського законодавства. Підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами виконавчої влади, вченими та викладачами вищих навчальних закладів.

ЗАУВАЖЕННЯ ДО ДИСЕРТАЦІЇ

Не дивлячись на істотні здобутки роботи, дисертація А.М. Захарченка має вразливі місця, щодо яких необхідно зробити певні зауваження.

1. Загальним теоретичним зауваженням до роботи можна вважати певну розбіжність між поняттям управління державним майном та реальним складом суб'єктів відповідних відносин.

Якщо проаналізувати висновки автора щодо поняття управління державним майном, то стає очевидним, що з нього випадає сфера приватного управління державним майном, управління державним майном сприймається як таке, що існує незалежно від договірних форм опосередкування зв'язку між державними органами, уповноваженими здійснювати управління державним майном, та суб'єктами господарювання, яким це майно передається у процесі реалізації відповідної господарської компетенції державних органів. Зокрема, у випадку державно-приватного партнерства та передачі державного майна в концесію, спільну діяльність, та, особливо довірче управління, зникають підстави для кваліфікації повноважень відповідних органів як управління державною власністю. Як видається, тут можна говорити про збереження контрольної функції державного органу, яка

не може бути названа управлінням у буквальному значенні цього поняття. Інакше провокується виникнення ситуації з наявності двох управителів, що є непродуктивним та дезорієнтує учасників господарських відносин у змісті правового зв'язку між ними щодо управління державним майном.

Поняття управління майном, як видається, не можна сприймати ширше, ніж сукупні повноваження, надані власникові, а лише за такого підходу можна говорити про збереження управління державним майном в умовах його передачі іншому управителю. Крім того, у відносинах із зовнішніми управителями важливими є гарантії невтручання держави у оперативну господарську діяльність приватного управителя як запоруки ефективності приватного управління та його інвестиційного наповнення. Адже важко було б розраховувати на якісь капіталовкладення у об'єкти державної власності із боку приватних управителів, якщо вони знаходилися б не у межах договірної контролю власника, а у межах владного управління відповідним майном.

Якщо перевести це зауваження на рівень мови дисертації, то стало необхідним, по-перше, змінити деякі формулювання у її змісті, зокрема, уточнити поняття управління державним майном до рівня поняття «державне управління державним майном», а по-друге, виокремити відносини щодо власницьких функції держави в умовах приватного управління державним майном, серед іншого, відповідно до підрозділу «4.3. «Забезпечення створення (модернізації) і використання об'єктів державної власності на засадах державно-приватного партнерства». Це дозволило б, як видається, чіткіше сформулювати засади управління державним майном як такого.

2. Не можна погодитися із думкою автора про те, що необхідно «визначити право господарського відання єдиним базовим правовим титулом, на якому державне майно закріплюється за державними господарськими об'єднаннями, та закріпити перелік майнових операцій, здійснення яких цими об'єднаннями потребує погодження з уповноваженими суб'єктами управління (за аналогією з правилами, встановленими для державних комерційних підприємств).» (с. 171).

За такого підходу, по-перше, виникає невідповідність між правовим титулом майна комерційних державних підприємств, що входять до складу державного господарського об'єднання та самого об'єднання. Державні підприємства не можуть передати об'єднанню такий самий правовий титул, яким вони наділені самі у силу права господарського відання. По-друге, право господарського відання, як видається, притаманне лише унітарним юридичним особам, а господарське об'єднання навряд чи може бути таким визнано. Положення ч. 2 ст. 121 ГК України у цьому випадку видається необхідним аналізувати критично. Адже у випадку множинності засновників, відносини між ними та господарською організацією не можуть будуватися на засадах безпосереднього управління, притаманного господарському віданню чи оперативному управлінню. Саме тому, наприклад, в господарських товариствах чи кооперативах законодавством гарантується виникнення права

власності у корпоративної організації на надані їй об'єкти. Проблема правового режиму майна державного господарського об'єднання ускладнюється тим, що державна організація не може мати право власності на передані їй об'єкти. Тому виникає потреба модифікації правових режимів саме для потреб державного господарювання. Як видається, рішенням такої ситуації могло б бути наділення державного господарського об'єднання повноваженнями щодо управління державним майном у значенні довірчого управління. Це дозволило б поєднати економічний та юридичний зміст господарських відносин у цій сфері.

3. У роботі спостерігається певна недооцінка значення потреб виходу на рівень закону бланкетних норм ГК та інших господарських законів у сфері державного управління державним майном, коли відбувається посилення на законодавство, замість закону.

Це можна спостерігати при визначенні компетенції Кабінету Міністрів України (с. 264), порядку затвердження фінансових планів держпідприємств (с. 269), проведення інвентаризації (с. 370) та в інших випадках.

По-перше, відповідне регулювання має спиратися, передусім на ГК та закони, якщо йдеться про обмеження прав суб'єктів організаційно-господарських повноважень, а не на підзаконні акти. Це унесе елемент стабільності та систематичності у відносини щодо управління державним майном. По-друге, необхідно вирішити питання про співвідношення законного та підзаконного регулювання у цій сфері на далеку перспективу.

Автор здійснив численні спроби запропонувати заходи покращення якості підзаконного регулювання у цій сфері. Зокрема, на с. 373-374 зазначено: «доцільним є запровадження підходу, за якого суб'єкти управління об'єктами державної власності проводитимуть у встановленому порядку систематичні перевірки стану збереження усіх зазначених вище об'єктів (протягом періоду перебування цих об'єктів на балансі відповідних господарських товариств)». Як видно, не визначено форму відповідного вдосконалення, хоча є всі підстави для розширення положень ГК у цьому контексті, що, як видається, підвищить рівень обов'язковості відповідних заходів.

4. Деякі пропозиції автора ґрунтуються, як видається, на перебільшенні значення усіляких організаційних трансформацій для підвищення ефективності державного управління державним майном. Йдеться, зокрема, про підтримку автором ідеї утворення Державної керуючої холдингової компанії (ДКХК) (с. 36, 195-200 тощо).

Досить позитивне оцінювання А.М. Захарченком думки І.В. Спасибо-Фатєєвої про те, що створення такої холдингової компанії надало б державі значні переваги, не повною мірою враховує реальну розбіжність між економічними та юридичними відносинами у сфері господарювання. Посилання на те, що «у такому випадку державі би не довелося виплачувати винагороду управляючим, а останні своєю діяльністю приносили б потрібний

доход державі, оскільки їх зусилля в кінцевому результаті повинні привести до прибуткової діяльності акціонерних товариств, пакети акцій яких належать державі, а відтак, їй підлягають сплаті: податки, дивіденди від акціонерних товариств та дивіденди від холдингу» виглядають явно обмеженими, позаяк не враховують витрати щодо створення такої компанії, виникаючі проблеми диференціації управлінських напрямів, а також ризики виникнення конкуренції повноважень із ФДМУ при діяльності таких компаній. Можемо спостерігати перекладення проблем управління на нову структуру без пояснення того, чому управлінські відносини можуть стати ефективними зі збільшенням кількості та повноважень суб'єктів управління.

У цьому випадку виникає певна суперечність із іншими, детально обґрунтованими міркуваннями дисертанта, зокрема, щодо підходу до корпоратизації, яка потребує певних економіко-правових критеріїв, а не лише формального відображення у державній економічній політиці. Адже шукаючи економічний зміст правових рішень на рівні створення корпоратизованих підприємств, не можна втрачати цей економічний підтекст у рішеннях щодо подальшого управління корпоратизованими підприємствами. Тут треба також звернути увагу на фактично відсутній позитив від створення державних холдингових компаній в інших сферах державної власності, зокрема, у сфері авіабудування.

5. Робота містить окремі неточності.

Зокрема, йдеться про термін Мінекономіки на с. 29, 85, 119 тощо, хоча нормативно визначеним скороченням є Мінекономрозвитку згідно з положенням про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України.

При формулюванні новизни роботи подекуди застосовуються формулювання, які при буквальному їх прочитанні унеможливають розуміння висновків автора. Наприклад, наголошується на тому, що в дисертації «удосконалено положення щодо...надання об'єктів державної власності в оренду» (с. 36). Хоча, очевидно, що автор не міг удосконалити положення щодо надання об'єктів, а лише положення щодо «порядку надання об'єктів». Це саме стосується господарської компетенції та інших економіко-правових категорій, які можуть бути удосконалені лише правотворчими органами, а не у дисертаційній роботі.

Водночас, як видно, висловлені зауваження мають дискусійний та окремий, може навіть «прискіпливий» характер та не можуть вплинути на високий науковий рівень, новизну та достовірність результатів дисертації А.М. Захарченка.

Представлена на відгук робота є ґрунтовним науковим дослідженням, що свідчить про вирішення важливої проблеми в науці господарського права з питань вироблення правових засад державного управління державним майном в Україні.

Дисертаційна робота А.М. Захарченка відповідає спеціальності 12.00.04 – господарське право, господарсько-процесуальне право. В роботі не використовуються положення кандидатської дисертації автора на тему

«Господарська компетенція місцевих державних адміністрацій» (2007 р.). У публікаціях здобувача, що подані у достатній кількості, й авторефераті відбиті основні положення дисертації.

Таким чином, дисертація Андрія Миколайовича Захарченка «Управління об'єктами державної власності (господарсько-правові аспекти)» відповідає п. 10 вимог «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю – 12.00.04 господарське право, господарсько-процесуальне право.

Офіційний опонент,

завідувач кафедри господарського права і процесу

Національного університету

«Одеська юридична академія»,

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент НАПрН України

О.П. Подцерковний

Підпис проф. О.П. Подцерковного
засвідчую, «9» грудня 2017 р.

Проректор НУ «ОЮА»
з наукової роботи,
д.ю.н.

Г.О. Ульянова

